

Malmö högskola
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Maria Södling
08-563 085 78
Maria.Sodling@hsv.se
BESLUT

2010-06-29
Reg.nr 641-1391-10

Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap

Högskoleverket beslutar att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området utbildningsvetenskap.

Ansökan och ärendets hantering

Malmö högskola har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Christina Gustafsson, Uppsala universitet, professor Christina Cliffordson, Högskolan Väst, professor Sven-Erik Hansén, Åbo Akademi och professor Jari Lavonen, Helsingfors universitet. Professor Christina Ullenius har fungerat som moderator. Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer med representanter för högskolan vid en hearing i Stockholm den 4 maj 2010. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de bedömningsgrunder som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att högskolan ska beviljas tillstånd att ge examina på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Med hänvisning till 6 kap. 5 b § högskoleförordningen (1933:100) lämnar Högskoleverket även tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området utbildningsvetenskap.

Högskoleverket beslutar också att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av utredaren Maria Södling i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson, pressekreteraren Kristin Lindqvist och avdelningschefen Magnus Hjort. I ärendets beredning har även utredaren Andrea Amft medverkat.

Anders Flodström

Maria Södling

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Utlåtande för ansökan om tillstånd att examinera på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap, Malmö högskola

Område: utbildningsvetenskap

Ingående forskarutbildningsämnen där utbildningen initialt kommer att anordnas: pedagogik, historia och historiedidaktik, naturvetenskapernas och matematikens didaktik samt svenska med didaktisk inriktning

Område för examenstillstånd

Malmö högskola har sökt tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap. Så som området definieras, att utbildningsvetenskaplig forskning och forskarutbildning vid Malmö högskola står i direkt relation till lärarutbildning som akademisk yrkesutbildning, framstår såväl omfattningen som avgränsningen som rimlig för att långsiktigt kunna fungera som ett område för forskarutbildning. Då forskningen och den tänkta forskarutbildningen ämnar förhålla sig aktivt till skolväsendets behov av forskning finns goda möjligheter för områdets utveckling. Malmö högskolas samverkan med det omgivande samhället och det som är relevant för skolområdet kommer därmed att öka. I högskolans utbildnings- och forskningsstrategier för åren 2009–2012 framgår att ett av tre prioriterade kunskapsfält är lärande i framtidens skola – lärarprofessionens forskningsunderbyggnad. Inom kunskapsfältet beskrivs utbildningsvetenskap som ett av Malmö högskolas profilmråden, inom vilket såväl utbildning från grundnivå till forskarnivå som forskning och samverkan ryms. Sedan år 2000 har särskilda medel avsatts till fem utbildningsvetenskapliga forskningsmiljöer, vilka i stort överensstämmer med de fyra ämnen som högskolan planerar forskarutbildning för, nämligen i pedagogik, historia och historiedidaktik, naturvetenskapernas och matematikens didaktik samt svenska med didaktisk inriktning. Området utbildningsvetenskap relaterar till såväl lärarutbildningen som andra program och kurser på kandidat- till masternivå. Avsikten är att utöka samarbetet mellan masterprogrammen, forskarutbildningarna och forskningsmiljöerna, både för att underlätta övergången till forskarutbildning och för att befrämja potentiella synergieffekter, såväl inom som mellan ämnena. Malmö högskola erbjuder redan idag ett kurspaket som består av högskolegemensamma, områdesgemensamma och ämnesspecifika kurser. Regionalt planeras också kursverksamhet i samverkan med Lunds universitet och Högskolan i Kristianstad.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att högskolans argumentation för området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Högskolans kvalitetsarbete

Högskolestyrelsen antog 2008 en kvalitetsplan som kan ses som ett ramverk för kvalitetsutveckling även av den forskarutbildning som nu planeras. Högskolans kvalitetsplan beskriver sju prioriterade utvecklingsområden och i anslutning till

dessa specificeras mål, utvecklingsinsatser, dokumentation och vem som är ansvarig, organisationen och/eller en befattningshavare.

Det finns alltså vid Malmö högskola en genomtänkt övergripande strategi för kvalitetsutveckling av såväl utbildning som forskning, där också stödfunktioner och utvecklingen av sådana särskilt framhålls. Bland annat kommer det administrativa stödet att kompletteras med en studierektor och tillika koordinator för utbildningar på forskarnivå. Det är rimligt att ramverket för kvalitetsutveckling går att applicera på och anpassas till den sökta forskarutbildningen. Förvisso har fakultetsnämnden ännu inte påbörjat sitt arbete, men de strategiska riktlinjerna återfinns i den insända dokumentationen, vilket gör att tänkandet kring kvalitetsarbetet och delegation av detsamma framstår som förankrat och trovärdigt.

Bedömningen är att den allmänna studieplanen samt doktorandernas individuella studieplaner kommer att användas på ett rimligt sätt för att säkra utbildningens kvalitet. Vid studiernas början upprättar den studerande tillsammans med handledarna en individuell studieplan som innehåller en tidsplan, en beskrivning av forskarstuderandens och handledarnas åtaganden samt en finansieringsplan. Studieplanen följs för närvarande upp minst en gång varje år av områdets forskningskoordinator. Den seminarieverksamhet som bedrivs vid Malmö högskola är också ett led i kvalitetssäkringen av avhandlingsprojektet. Tydliga procedurer har utarbetats för byte av handledare vilket tryggar doktorandernas rättssäkerhet.

Sammanfattningsvis anser bedömaregruppen att högskolans kvalitetsarbete är tillfredsställande.

Forskarutbildningsmiljö

Inriktningen på den pågående forskningen, inom fem redan väletablerade utbildningsvetenskapliga forskningsmiljöer, är relevant för området utbildningsvetenskap. I forskningsmiljöerna verkar samtliga kategorier forskande lärare samt doktorander. Forskarutbildningsmiljön vid Malmö högskola framstår som en levande och fungerande miljö med goda förutsättningar för doktorander att hitta sin identitet.

Ansökan visar flera exempel på ambitiösa avsikter att förstärka miljön för forskarutbildning. I dagsläget finns 88 doktorander inskrivna vid andra lärosäten och planen är att kontinuerligt anta fem doktorander i varje forskarutbildningsämne. Inom området finns 14 professorer, 21 docenter och ett femtiotal lektorer. Inom gruppen lektorer förväntas ett tiotal uppnå docentkompetens under de två närmaste åren. Nyrekrytering av professorer och docentkompetenta lektorer är också planerad. Lärarnas reella möjligheter att bedriva forskning är goda. De uppges för lektorernas del motsvara 20 procent av årsarbetstiden och för professorernas del 50–80 procent (då inkluderas inte handledning, kurser och seminarier i denna tid). Överlag är publiceringen god och ämnesdidaktikerna har publicerat sig i rätt fora, även om enskilda forskare har stor obalans mellan ämnestidskrifter och ämnesdidaktiska tidskrifter. I ansökan betonas att doktorandernas arbete ska knytas till den aktuella miljön och att krav kommer att ställas på fysisk närvaro både vad gäller doktorander och handledare. I seminarier och under internatkurser ska internationella lärare medverka. Det ska också skapas förutsättningar för doktorandernas internationella publicering och deltagande i

konferenser, och medel ska avsättas för detta ändamål. Avsikten är dessutom att aktivt knyta lärarstudenters examensarbeten till aktuella avhandlingsprojekt för att utveckla en levande akademisk miljö.

Den planerade utbildningsprocessen förefaller rimlig, även om uppgifterna om till exempel innehåll i obligatoriska kurser inte specificeras och fördelningen mellan kurser och avhandlingsdel inte är lika inom områdets fyra forskarutbildningar. Den allmänna rekommendationen om en kursdel på endast 60 högskolepoäng bör enligt bedömaregruppen diskuteras.

I beskrivningen av forskarutbildningsmiljön betonas den dynamiska utvecklingsprocess och kulturella mångfald som anses känneteckna Malmö och Öresundsregionen. Samverkan med det omgivande samhället har konkretiserats genom etablerandet av Resurscentrum för mångfaldens skola (RMS), som syftar till att utveckla samarbetet mellan förskola, skola och kulturarvsinstitutioner. I ansökan nämns också det praxisorienterade projektet Tankesmedjor som samlar yrkesverksamma lärare och forskare kring teman som bedömning och betygsättning samt kunskapssyn och kompetensbehov. På detta sätt har goda förutsättningar etablerats för den praxisnära forskningsmiljö som ska ge profil åt forskning och forskarutbildning. Till en fungerande forskarutbildningsmiljö bidrar också den fysiska närheten till andra fakulteter och medarbetare liksom tillgången till ett närbeläget välutrustat bibliotek. Doktorander har i dagsläget en chef med personalansvar och deltar på samma villkor som andra anställda i arbetsplatsträffar och andra arrangemang, något som man avser fortsätta med.

Sammanfattningsvis anser bedömaregruppen att forskarutbildningsmiljön är tillfredsställande.

Handledarresurser

Även om antalet professorer och docenter är rimligt, varierar tillgången på huvudhandledare relativt starkt mellan de fyra forskarutbildningsämnena. I planerna uppges dock att minst två professorer och fem docenter på sikt ska garanteras per forskarutbildningsämne. Dessutom finns ytterligare potentiella handledare att tillgå, både nu anställda och externa. Bedömaregruppen anser att uppgifterna visar att den tilldelade handledningstiden är rimlig och tillgången på handledare i relation till det planerade antalet doktorander är tillfredsställande, samtidigt som den långsiktiga och jämna försörjningen per ämne kräver fortsatta insatser. Sedan 2002 ges en högskolegemensam handledarutbildning med det övergripande syftet att utveckla kompetensen hos anställda för att handleda doktorander.

Sammanfattningsvis anser bedömaregruppen att handledarresurserna är tillfredsställande.

Ekonomi

Malmö högskolas resurser för forskning och utbildning på forskarnivå består dels av anslag, dels av externa medel. Högskolestyrelsen beslutar hur anslaget ska fördelas mellan högskolans olika profiler. Varje profil tilldelas öronmärkta medel

för forskning och utbildning på forskarnivå. Utöver dessa medel har fakulteterna ytterligare medel, minst 25 procent av den totala summa som delats ut, för ändamål som fakulteterna själva bedömer som strategiska. För 2010 beräknas anslaget för forskningen och forskarutbildningen avseende de två profiler som lärarutbildningen har ansvar för att uppgå till cirka 20 miljoner kronor och de externa medlen till cirka 20 miljoner kronor, varav drygt 16 miljoner kronor respektive 17 miljoner kronor beräknas tillfalla området utbildningsvetenskap.

I dagsläget finns det 96 doktorander vid lärarutbildningen med en studietakt över 10 procent, varav 88 är aktiva inom området utbildningsvetenskap. Detta antal kan ökas betydligt eftersom de områden som ansökan avser har varit framgångsrika beträffande externa forskningsmedel. Sådana medel har ökat sett över den senaste femårsperioden och bedöms inom högskolan att fortsätta öka, vilket då också möjliggör alltmer forskningstid för anställd personal i anslutning till lärarutbildningen. Stöd har erhållits från Vetenskapsrådet och EU. År 2009 blev utfallet 16 miljoner kronor på 56 inskickade ansökningar. I utbildningsvetenskap avsätts cirka 2,5 miljoner kronor i professorsprogrammet som ger professorer utrymme till forskning. Dokumentationen är oklar avseende hur man räknat resurser till forskarutbildning, och en detaljerad budget för långsiktig finansiering saknas. Båda frågorna diskuterades dock under utfrågningen och kunde tillfredsställande förklaras. Malmö högskola har således rimliga ekonomiska förutsättningar för forskarutbildning inom området utbildningsvetenskap.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att ekonomin är tillfredsställande.

Infrastruktur

Samtliga doktorander erhåller en fullt utrustad arbetsplats. Genom ett introduktionsprogram informeras doktoranden om tillgången till en fullvärdig infrastruktur med god tillgänglighet. Malmö högskola erbjuder en kurs om 3 högskolepoäng, Att söka vetenskaplig information, där doktoranderna har möjlighet att utveckla sin källkritiska förmåga. De erbjuds också hjälp med informationssökning genom handledning.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att infrastrukturen är tillfredsställande.

Sammanfattande bedömning och förslag till beslut

Utbildningsvetenskap konstitueras av fem forskningsmiljöer och fyra forskarutbildningsämnen som har en tydlig gemensam bas och därmed väl relaterar till varandra samtidigt som området utgör en rimligt avgränsad helhet. I visionen för utbildningsvetenskap ligger anknytningen till det omgivande samhället och området har goda förutsättningar att utveckla denna samverkan, liksom den samverkan som redan existerar inom lärosätet. Ett långsiktigt och systematiskt kvalitetsarbete inklusive kvalitetsutveckling genomsyrar verksamheten på ett sätt som kommer att omfatta även den planerade forskarutbildningen. Goda exempel på kvalitetsarbete och beaktande av rättssäkerhet i relation till de doktorander som idag har sin arbetsplats vid Malmö högskola har presenterats.

Forskningsmiljön är en levande och vetenskapligt tillräckligt bred akademisk miljö som uppfyller kraven vad gäller såväl kvalificerade handledare som antal doktorander. Även med beaktande av förestående pensionsavgångar är handledarkapaciteten så stor att man kan tala om stabilitet och kontinuitet. Doktoranderna ser också ut att få tillgång till en god studiesocial miljö med en väl utvecklad infrastruktur. Den dokumentation som ligger till grund för ovanstående bedömningar är både informationsrik och trovärdig. På en punkt – ekonomin – saknade dock bedömargruppen tillräcklig information i dokumentationen, bland annat rörande kriterierna för den ekonomiska tilldelningen på olika nivåer. Vid utfrågningen kunde dock tillräckligt många frågetecken rätas ut så att omdömet kunde bli tillfredsställande även i detta avseende.

Bedömargruppen föreslår att Högskoleverket ger Malmö högskola tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området utbildningsvetenskap.